

УДК 343.265.2

Шиян Д.С.

канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ЗАСТОСУВАННЯ ДОДАТКОВИХ ПОКАРАНЬ У РАЗІ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ОСНОВНОГО ПОКАРАННЯ З ВИПРОБУВАННЯМ

Зі змісту ст. 77 «Застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням» Кримінального кодексу України (далі – КК) вбачається, що у разі звільнення від відбування покарання з випробуванням «можуть бути призначені» додаткові покарання у виді штрафу, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю та позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу. Виникає враження про те, що у цьому випадку вони призначаються до звільнення від відбування основного покарання з випробуванням. Проте, ці додаткові покарання не можуть призначатися разом зі звільненням від відбування покарання з випробуванням, а можуть призначатися лише з основними видами покарань. Згідно зі ст. 75 КК, якщо такими видами основних покарань є виправні роботи, службові обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, а також позбавлення волі на строк не більше п'яти років вже призначене додаткове покарання може підлягати реальному і самостійному виконанню. Або у разі звільнення від відбування покарання з випробуванням суд може звільнити від відбування цих додаткових видів покарань з випробуванням. Отже, назва ст. 77 КК більш правильно відображає її сутність, ніж її диспозиція.

У п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання» передбачено, що суд при звільненні особи від відбування основного покарання з випробуванням відповідно до вимог ст. 77 КК може призначити додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. У цьому випадку додаткове покарання підлягає реальному виконанню, про що суд повинен зазначити в резолютивній частині вироку.

У разі звільнення від відбування покарання з випробуванням суд може застосувати до засудженого будь-яке із передбачених ст. 52 КК покарань, що застосовуються як додаткові, крім конфіскації майна, а неповнолітньому

засудженому – і крім позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу (ст. 98 КК).

Отже, у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням додаткові покарання не призначаються як зазначається у ст. 77 КК, вони вже мають бути призначені, та ці покарання можуть підлягати реальному та самостійному застосуванню, або особу може бути звільнено від них з випробуванням. За змістом ст. 77 КК, застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням є правом, а не обов'язком суду. Пропонується у диспозиції ст. 77 КК після слів «можуть бути...» слово «призначені» замінити на слово «застосовані», та викласти її у такій редакції: «У разі звільнення від відбування покарання з випробуванням можуть бути застосовані додаткові покарання у виді штрафу, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю та позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.».

У разі звільнення від відбування покарання з випробуванням, згідно з ч. 3 ст. 55 КК, строк додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю обчислюється з моменту набрання законної сили вироком суду. Це є принциповим питанням, оскільки при звільненні від відбування покарання з випробуванням суд установлює іспитовий строк тривалістю від одного до трьох років. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю також може бути призначене судом винному як додаткове покарання на строк від одного до трьох років. Тому у випадку призначення позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як додаткового покарання, та звільнення від відбування основного покарання з випробуванням протягом іспитового строку щодо засудженого може виконуватися зазначене додаткове покарання. Отже, ухилення раніше засудженого від відбування цього виду покарання є підставою для засудження його за злочин, передбачений ч. 1 ст. 389 КК, і призначення покарання за сукупністю вироків.

Стосовно ж призначення конфіскації майна при такому звільненні підтримуємо позицію тих науковців, які вважають за необхідне виключити її застосування не лише при звільненні від відбування покарання з випробуванням, а й взагалі як вид покарання за кримінальним правом України.

Таким чином, у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням додаткові покарання не призначаються як зазначається у ст. 77 КК, вони вже мають бути призначені, та ці покарання можуть підлягати реальному та самостійному застосуванню, або особу може бути звільнено від них з випробуванням. За змістом ст. 77 КК, застосування

додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням є правом, а не обов'язком суду.

Пропонується у диспозиції ст. 77 КК після слів «можуть бути...» слово «призначені» замінити на слово «застосовані», та викласти її у такій редакції: «У разі звільнення від відбування покарання з випробуванням можуть бути застосовані додаткові покарання у виді штрафу, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю та позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу».